

INFORMACE

o průběhu a výsledcích 1. zasedání smluvních stran Protokolu o vodě a zdraví

První zasedání smluvních stran Protokolu o vodě a zdraví k Úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer (dále jen „Protokolu“) se konalo ve dnech 17. – 19. ledna 2007 v Paláci národů v Ženevě. Delegace České republiky, vedená Ing. Tomášem Husákem, vedoucím Stále mise České republiky při Evropské úřadovně Organizace spojených národů v Ženevě, postupovala na zasedání v souladu s usnesením vlády č. 56 ze dne 17. ledna 2007. Složení delegace je uvedeno v příloze.

První zasedání smluvních stran Protokolu (dále jen „Zasedání“) zahájil předseda Pracovní skupiny voda a zdraví Mihály Kádar, uvítací projevy přednesli pánové Marek Belka (UN ECE) a Roberto Bertolini (WHO). Poté bylo Zasedání oficiálně ustaveno, zvolena jeho předsedkyně – paní Lucia Ana Varga z ministerstva životního prostředí a vodního hospodářství Rumunska – a schválen program.

Zasedání se zúčastnilo před 140 delegátů ze 37 zemí (stran, signatářů i pozorovatelů) a mnoha mezinárodních a nevládních organizací.

Paní Francesca Bernardini, výkonná tajemnice Úmluvy o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer, pod kterou Protokol spadá, vystoupila se zprávou o stavu ratifikace Protokolu. Ke dni 9.1.2007 ratifikovalo Protokol 20 stran: Albánie, Azerbajdžán, Belgie, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Moldavsko, Norsko, Portugalsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Švýcarsko a Ukrajina. V roce 2007 se očekává ratifikace v dalších nejméně pěti zemích. Protokol vstoupil v platnost 4.8.2005, tři měsíce poté, co ho ratifikovala 16. strana.

Strany a signatářské země byly vyzvány, aby podaly krátkou zprávu o dosaženém pokroku v ratifikaci a implementaci (stanovení cílů) Protokolu. Ze zpráv, které podalo celkem 21 zemí a tři nevládní organizace, vyplynulo, že pouze Maďarsko zatím oficiálně stanovilo své národní cíle. V jiných zemích, kde je to vzhledem k ratifikaci povinnost, je tvorba cílů zatím stále předmětem práce. Stav ratifikace je shrnut výše. V diskusi vystoupil také zástupce Evropské komise (EK) pan Blöch a sdělil, že EK zastává následující stanovisko: vzhledem k tomu, že všechny aktivity Protokolu jsou více či méně pokryty příslušnými evropskými směrnici, popř. novým projektem „EU Water Initiative“, EK neplánuje stát se stranou Protokolu a nebude ho finančně podporovat. Argumentace pokrytím aktivit Protokolu prostřednictvím stávající evropské legislativy však nebyla zcela správná, protože cca 15 % navržených aktivit není na úrovni EU nijak řešeno či legislativně podchyceno.

Zasedání stanovilo strukturu plnění Protokolu tím, že (s určitými změnami) schválilo jednací řád (Rules of Procedure) Protokolu, definovalo pojetí a náplň pracovních skupin (viz dále), kontaktních národních míst (tzv. Focal Points), zásady financování prostřednictvím založení dobrovolných fondů nebo zahájením tzv. Ad Hoc Project Facilitation Mechanism atd. Zasedání přijalo předběžný návrh na obsah zpráv, prostřednictvím kterých budou strany demonstrovat naplňování přijatých cílů Protokolu, a pověřilo právní pracovní skupinu pod

vedením prof. Tanziho, aby dopracovala předložený návrh na prokazování plnění cílů (tzv. Compliance Procedure). Cíle mohou být stanoveny na národní nebo lokální úrovni.

Zasedání diskutovalo možnost přijetí dodatku k Protokolu, který by umožnil členství též zemím mimo region EHK. Přestože většina diskutujících stran tento návrh podporovala (určité výhrady vyjádřili jen delegáti Německa, Velké Británie a České republiky), Zasedání nakonec o této změně nehlasovalo, ale pověřilo Maďarsko a Švýcarsko, aby pro příští zasedání připravily návrh na dodatek k Protokolu umožňující rozšíření i do regionů mimo EHK, a sekretariát Protokolu, aby zjistil, jaký vůbec může být zájem ze strany mimoevropských zemí.

Druhý den Zasedání se v rámci polední přestávky uskutečnil Kulatý stůl o lidských právech na vodu a roli Protokolu v naplňování těchto práv.

Zasedání schválilo plán práce na období 2007 – 2009, jehož vypracováním byla pověřena ad hoc pracovní skupina vytvořená v rámci Zasedání a vedená paní Sibylle Vermont ze Švýcarska. I když Zasedání schválilo všechny navržené body programu, nad některými z nich visí otazník, protože se pro jejich realizaci nenašly žádné vedoucí nebo účastnické země a nepodařilo se najít dárce pro jejich financování. Aktivita obsažené v plánu práce jsou totiž financovány dobrovolnými příspěvky stran. Za implementaci programu je zodpovědná Pracovní skupina voda a zdraví, která ustanoví tři pracovní podskupiny (Task Forces):

- skupina pro epidemiologickou bdělost (surveillance) vodou přenosných onemocnění
- skupina pro indikátory a reporting
- skupina pro extrémní klimatické události.

Program je rozdělen do čtyř hlavních oblastí a 12 specifických úkolů:

I. Oblast: Implementace

- 1) Systémy epidemiologické bdělosti a časného varování (*Surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities*)
- 2) Mechanismus (finanční) podpory vybraných projektů (*Ad Hoc Project Facilitation Mechanism*)
- 3) Podpora ratifikace a implementace (*Support to ratification and implementation*)
- 4) Informování veřejnosti, výchova, školení a výzkum (*Public awareness, education, training, research and development and information*)

II. Oblast: Aktivita podporující plnění cílů Protokolu

- 5) Zpracování cílů a jejich indikátorů (*Development of targets and indicators*)
- 6) Podávání zpráv (*Reporting, including development of guidelines*)
- 7) Ověřování plnění stanovených cílů (*Compliance procedure*)

III. Oblast: Výměna zkušeností

- 8) Rovnoprávný přístup k vodě (*Equitable access*)
- 9) Zásobování vodou a čištění odpadních vod při krátkodobých nouzových situacích a adaptace na klimatické změny (*Water supply and sanitation in short-term critical situations and adaptation to climate change*)
- 10) Integrovaný management malých vodních zdrojů a kanalizací (*Integrated management of small water supply and sanitation systems*)
- 11) Regionální workshopy (*Regional and subregional workshops*)

IV. Oblast: Propagace Protokolu

ČR se přihlásila jako účastnická země do prvního úkolu (surveillance), který navazuje na činnost Pracovní skupiny voda a zdraví v posledních letech. Výstupem z úkolu má být vytvoření směrnic (guidelines) pro správnou praxi v oblasti epidemiologické bdělosti, systémů včasného varování a havarijních plánů a podpora implementace těchto směrnic.

Protože každá strana má i nadále možnost připojit se k jakémukoli úkolu, bylo by při dostatečné kapacitě českých expertů do budoucna vhodné podílet se i na práci jiných skupin a úkolů (např. Zpracování cílů a jejich indikátorů).

Zasedání schválilo na závěr svou první deklaraci, ve které strany potvrdily své závazky vyplývající z Protokolu a odhodlání zlepšovat mezioborovou spolupráci a politiky v oblasti vody a zdraví, mezinárodní spolupráci, výzkum a větší zapojení občanské společnosti. V deklaraci strany ocenily dosavadní práci pracovních skupin a iniciativu jednotlivých stran, které přispívají k naplňování cílů Protokolu, a vyzdvihly důležitost dalších souvisejících mezinárodních aktivit jako např. Evropského akčního plánu pro zdraví a životní prostředí dětí (CEHAPE), Ministerské konference o životním prostředí a zdraví apod. V deklaraci se také objevuje naléhavá výzva ke všem stranám, která byla opakovaně zdůrazňována během celého Zasedání a která poněkud posouvá dosavadní způsob chápání Protokolu v ČR: Protokol není jen o tom stanovit si národní cíle a tyto naplňovat, ale především o mezinárodní spolupráci a vzájemné podpoře stran, jak je uvedeno v článku 14 Protokolu.

Před ukončením Zasedání bylo předběžně rozhodnuto o místu konání druhého zasedání stran Protokolu, které by se mělo uskutečnit na začátku roku 2009, tedy v době českého předsednictví EU, a to nejpravděpodobněji v Rumunsku (Rumunsko potvrdí nabídku do konce března 2007). Proběhla rovněž volba členů byra, kde jsou nyní vedle rumunské předsedkyně také zástupci Norska, Ukrajiny, Švýcarska, Finska a Maďarska, a dále volba 9 členů tzv. Compliance Committee, kde jsou zástupci Řecka, Bulharska, Maďarska, Litvy, Norska, Chorvatska, Ukrajiny, Itálie a Francie). Poté bylo Zasedání ukončeno.

Ze Zasedání a ze samotného Protokolu vyplývají pro následující období pro ČR následující úkoly:

- a) **Dokončit proces stanovení národních cílů a tyto cíle zveřejnit (nejpozději do 4.8.2007).**
- b) **Podílet se na práci Pracovní skupiny voda a zdraví a její podskupiny pro surveillance (epidemiologickou bdělost), popř. na práci dalších podskupin.**
- c) **Zvážit poskytnutí dobrovolného příspěvku v příštích letech, ať už do fondů, ze kterých se hradí vybrané projekty v méně průmyslově rozvinutých zemích – smluvních stranách Protokolu, nebo na nějakou konkrétní aktivitu v rámci přijatého programu. Aktivity obsažené v plánu práce jsou totiž financovány pouze dobrovolnými příspěvky stran. Většina zemí, které jsou členy EU (+ Švýcarsko a Norsko), finanční příspěvek přislíbila. Vzhledem k tomu, že ministerstvo životního prostředí poskytuje finanční příspěvek Úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer, případný finanční příspěvek pro Protokol by měl být hrazen z rozpočtu ministerstva zdravotnictví jako rezortu primárně odpovědného za implementaci Protokolu.**
- d) **Zvážit jinou formu pomoci (např. cílenou odbornou pomoc) méně rozvinutým stranám.**
- e) **Pokud se Druhé zasedání smluvních stran Protokolu uskuteční tak, jak bylo naplánováno, tedy v první polovině roku 2009, je třeba počítat s odborným a personálním zajištěním této akce ze strany ČR, jako předsednické země EU.**

Složení delegace České republiky na Zasedání:

- vedoucí: Ing. Tomáš Husák, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec, vedoucí Stálé mise České republiky při Evropské úřadovně Organizace Spojených národů v Ženevě,
- alternát: MUDr. František Kožíšek, vedoucí Národního referenčního centra pro pitnou vodu, Státní zdravotní ústav,
- členové: Mgr. Pavel Hrnčíř, rada-vyslanec, zástupce vedoucího Stálé mise České republiky při Evropské úřadovně Organizace Spojených národů v Ženevě,
Ing. Doubravka Nedvědová, pracovnice odboru ochrany vod, Ministerstvo životního prostředí,
Ing. Jiří Novák, rada, Stálá mise České republiky při Evropské úřadovně Organizace Spojených národů v Ženevě;